

ЗІНЬКІВСЬКИЙ РАЙОН — район, що знаходиться у північно-східній частині Полтавської області. Утвор. 1923 з Зіньків., Тарасів., Великопавлів. і Лютенсько-Будищанської волостей. 1923–30 — у складі Полтав. округу, від лютого 1932 до вересня 1937 — Харків., від вересня 1937 — Полтав. обл. 1962 до нього приєднано Опішнян. р-н (відтоді 3. р. — один з найбільших р-нів області). Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від жовтня 1941 до вересня 1943 — під нім.-фашист. окупацією. Площа 1,4 тис. км². Насел. 42 196 осіб (2001, складає 86,3 % до 1989), переважно українці. У складі р-ну — м. **Зіньків**, смт **Опішня** та 113 сільс. насел. пунктів. Лежить на Полтав. рівнині, у межах Дніпров.-Донец. западини, складеної осадовими породами, з якими пов'язані поклади нафти, газу, торфу, буд. матеріалів (**Солохівське** та **Більське газоконденсатні родовища**, **Опішнянське нафтогазоконденсатне родовище**, Грунь-Ташан. родовище торфу, Опішнян. родовище гончар. глини). Пobl. с. Власівка відкрито джерело мінерал. води «Ташань», яку широко використовують для лікування у місц. санаторії «Сосновий бір». Рельєф р-ну рівнинний з абсолют. відмітками 120–170 м. Найвища точка — Солохів. структура соляно-купол. тектоніки пobl. Опішні (202,6 м). Тут поширені водно-ерозійні форми рельєфу: вододіл. плато, долини річок, виражені яри та балки. Спостерігаються степ. блюдця. Річки бас. Дніпра — Грунь-Ташань з притоками Грунь і Ташань, Ворскла. Створ. 139 ставків. Ґрунти чорноземні типові малогумусні (40 %), чорноземні малогумусні вилугувані, опідзолені та реградовані, а також лучні солонцюваті. Пл. лісів 17,1 тис. га: дуб (57 %), сосна (22 %). У р-ні — місц. значення ландшафтні заказники Мужева Долина, Слинківщина, Батьки, Ступківський, ботан. заказники Балка Долина, Котове, заг.-зоол. заказники Байрак, Сухий Яр, орнітол. заказник Будникове, гідрол. заказники Романівський, Озеро Журавлине, Пеленківщина, Сухе, Твань-Кар'єра, Озеро Лазьки, ботан. пам'ятка природи Храпачів Яр. За структурою господарства сучасна Зіньківщина — аграр. р-н. Пром. підприємства переважно харч. і перероб. галузей, найбільші розташ. у райцентрі та Опішні. У 3. р. — 28 с.-г. підприємств, зокрема 4 багатofункціонал. кооперативи, 4 вироб. кооперативи, 16 ТОВ, 2 приват.-оренд. підприємства, цех ВАТ «Гадяч-елеватор», відділ. агрофірми «Насіння», та 27 селян. фермер. госп-в. Працюють 4 насінниц. підприємства. Спеціалізація с. господарства — рослинництво зерн.-буяківничого та тваринництво м'ясо-молоч. напрямів. Розвинуті садівництво та овочівництво. Пл. с.-г. угідь 73,7 тис. га, з них орних земель — 63,7 тис. га. Гол. культури: озима

пшениця, жито, ячмінь, овес, кукурудза, цукр. буряки, соняшник, картопля. У р-ні — 30 заг.-осв. шкіл, Відділ. Інституту народознавства НАНУ Інститут керамології (Опішня), 22 дошкіл. заклади, аграр. ліцей, ПТУ, 2 Будинки дит. та юнац. творчості, станція юних техніків, дит. будинок-інтернат; рай. Будинок культури, 17 сільс. Будинків культури, 23 сільс. клуби, центр. рай. б-ка, рай. дит. б-ка, 37 сільс. бібліотеч. філій, 2 муз. школи, колегіум мистецтв, 18 громад. музеїв, **Гончарства українського музей-заповідник Національний, Пошивайлів родини Меморіальний музей-садиба, Зіньківський історичний музей**; Опішнян. обл. туберкульозна лікарня, Зіньків. центр. рай. лікарня, Опішнян. рай. лікарня, дільнична лікарня, 9 мед. амбулаторій, 38 фельдшер.-акушер. пунктів, СЕС; відділ. 6-ти банків. Виходить г. «Голос Зіньківщини». Функціонують ДЮСШ з гандболу, футбол. клуби «Колос» і «Ворскла». Є 25 парків відпочинку. Реліг. громади: 21 — УПЦ МП та УПЦ КП, 1 — євангел. християн-баптистів, 2 — адвентистів сьомого дня. Пам'ятка архітектури — церква Різдва Пресвятої Богородиці у с. Малі Будища (1887). Виявлено понад 100 курганів, поселення доби неоліту та бронзи. У Опішні досліджено слов'ян. (сер. 8 — поч. 9 ст., див. **Опішнянське городище**) та скіф. часу Кардашів Вал (4–3 ст. до н. е.) городища, у с. Глинське — слов'ян. городище (8–13 ст.). Охороняються 113 пам'яток історії та культури. Серед видат. уродженців — біофізик, чл.-кор. НАНУ Д. Говорун (Опішня), економіст, чл.-кор. УААН **Д. Добряк** (с. Довжик), педагог, чл.-кор. АПНУ **А. Бойко** (с. Удовиченки), фахівець у галузі лісівництва **Д. Гавриленко** (с. Дейкалівка), геолог, петрограф **Ю. Дуб'яга** (с. Бірки), фахівець у галузі розробки та експлуатації нафт. і газових родовищ **І. Зезекало** (с. Пишненки), гірн. інж.-збагачувальник **Ю. Серго** (с. Дейкалівка), лікарі ортопед **Б. Гавриленко**, хірург **І. Дейнека** (обидва — Опішня) та фізіолог **В. Кононенко** (с. Власівка), історики **Б. Хорошун** (с. Ступки) та **А. Черевань** (с. Глинське); брати лікар-гомеопат **Лев** та громад. діяч **Сергій Бразолі** (с. Мала Павлівка), вчений-економіст, громад.-політ. діяч **Іван** та письменник **Яків Майстренки** (Опішня), письменники **Григорій**, **Григорі** і **Федір Тютюнники** (с. Шилівка), **І. Цюпа** (с. Бірки), **І. Гребенюк** (с. Човно-Федорівка), **О. Мусієнко**, **П. Сердюк** (с. Велика Павлівка), **А. Заливчий** (с. Миські Млини), **В. Вразливий** (Опішня), **П. Силка** (с. Удовиченки); художники **М. Назарук** (Опішня), **Є. Єрмакова** (с. Малі Будища), **М. Сердюк** (с. Бобрівник), скульптор **Є. Трипільська** (Опішня); співачка (сопрано) **А. Галицька-Панченко** (с. Миські Млини); Герої Рад. Союзу **О. Васько** (с. Васьки), **В. Рева**, **О. Рокитянський** (обидва — с.

Попівка), *І. Романченко* (с. Карабазівка), *М. Саранча* (с. Саранчівка), *С. Фенько* (с. Велика Павлівка), *М. Чирка* (с. Бірки). Опішня — батьківщина нар. майстрів *І. Багрія*, *Василя* та *В'ячеслава Біликів*, *І. Білика*, *А. Білик-Пошивайло*, *Гаврила*, *Євдокії* та *Миколи Пошивайлів*, *М.*

Китриша, *В. Омеляненко*, *О. Селюченко*, *О. Шиян*, с. Міські Млини — *П. Біляк*, *Т. Демченка*, *З. Коломійця*, *П. Комашка*, *О. Ночовника*, *В. Поросного*, с. Малі Будища — *М. Бондаренко*, *М. Боярчук*, *В. Гарбуза*, *І. Даціньки*, *А. Каші*, с. Бухалівка — *О. Великодної*, *Г. Гриня*.
А. В. Водолага, *В. Б. Литус*, *В. І. Паламаренко*

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Зіньківський район / А. В. Водолага, В. Б. Литус, В. І. Паламаренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16266>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).